

NESTKASTEN KLUYVERWEG 6

KNNV afd. Regio Delft

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

KNNV afd. Regio Delft
Postbus 133
2600 AC DELFT
email: afd.RegioDelft@knnv.nl
www.knnv.nl/afd.RegioDelft

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
2. Beschrijving van het gebouw en terrein	1
3. Inventarisatie en voorstellen	1
3.1 Mussen	2
3.2 Gierzwaluwen	3
3.3 Torenavalk en ransuil	4

Copyright: KNNV afd. Regio Delft, 3 november 2007
Foto voorkant: huismus (*Passer domesticus*) B.Vastenhouw
Druk: huisdruk, Delft
Referentie: Nestkasten Kluyverweg 6

1. Inleiding

In oktober 2007 heeft een aantal malen overleg plaatsgevonden met TU Vastgoed over het opstellen van een advies over het plaatsen van nestkasten op en rond het gebouw Kluyverweg 6. Op een rondgang over het terrein gaf de gebouwbeheerder aan dat eerder op diverse plaatsen nestkasten bestonden. Hiervan was er aan de achterzijde nog één in een behoorlijke staat. De overige nestkasten waren geheel of vrijwel geheel verdwenen. De nestkasten en hun bewoners gaven de werknemers in het gebouw veel plezier en men wil dit stukje natuurbeleving herstellen.

2. Beschrijving van het gebouw en terrein.

De locatie Kluyverweg 6 is gelegen in het gebied TU Zuid, waar de komende jaren het kantorenpark Technopolis wordt ontwikkeld door een samenwerkingsverband van de TU Delft, de gemeente Delft, ING Vastgoed en het Bouwfonds. Te vrezen valt dat veel nestgelegenheden door het kappen van houtopstanden en struiken voor de realisatie bouwactiviteiten verloren zullen gaan. Naast de in de inleiding genoemde natuurbeleving is het creëren van extra nestgelegenheden op en rond het gebouw om het verlies enigszins te compenseren een extra doelstelling. Bovendien kan Kluyverweg 6 gaan functioneren als een refugium van waaruit de diverse vogelsoorten na afronding van de bouwactiviteiten het gebied TU Zuid/Technopolis weer kunnen (her)koloniseren. Het plaatsen van aantal en soort nestkasten moet optimaal beantwoorden aan drie doelstellingen:

1. natuurbeleving werknemers
2. compensatie verlies nestgelegenheden
3. (her)kolonisatie

Het gebouw zelf kent een aantal inhammen. Hier bevinden zich de muren waarop eerdere nestkasten veelal waren bevestigd, omdat men vanuit de kantoren zicht had op deze kasten.

Aan de achterzijde aan de zuidoostkant bevindt zich een recreatieve buitenvoorziening voor het personeel gelegen aan een vijver, die voorzover bekend alleen door regenwater gevoed wordt en middels een overloop met een pijpverbinding overtollig water afvoert op het polderwater. De hier gelegen oostelijke wand van het gebouw zal binnenkort worden gerenoveerd en zal voor het plaatsen van nestkasten pas later beschikbaar komen.

Het gebouw wordt aan vier zijden omringd door houtopstanden met vooral in de zuidwesthoek volwassen bomen. Het is de bedoeling om op deze plek een tweede recreatieve voorziening voor het personeel te plaatsen.

3. Inventarisatie en voorstellen

De KNNV-leden Bart Vastenhout, Ben Lemmers en Huub van 't Hart hebben een rondgang over het terrein gemaakt om de mogelijkheden te inventariseren in relatie met de in en om het gebied aanwezige vogelsoorten, wiens nestgelegenheden is verminderd of zal verdwijnen door de bouwactiviteiten van het kantorenpark. De aandacht is vooral uitgegaan naar mussen, gierzwaluwen, torenvalken en ransuilen op grond van waarnemingen.

3.1 Mussen

In de regio Delft is het huismussenbestand de afgelopen jaren flink teruggelopen, zoals bijna overal in Nederland. Sinds de jaren tachtig is de huismus met 50% of meer achteruitgegaan. Vanwege de sterke achteruitgang is de huismus in 2004 op de rode lijst geplaatst. De telling heeft over het jaar 2007 in het hele onderzochte gebied 681 broedgevallen van de huismus opgeleverd. In de bebouwde kom van Delft werden 199 broedgevallen gevonden. Het aantal broedgevallen varieerde sterk per wijk in de stad. In sommige wijken broeden (bijna) geen huismussen meer, zoals de TU-wijk en de oude binnenstad van Delft.¹

Mostert en Vastenhouw geven een paar conclusies:

- Vergeleken met 30 jaar geleden is nog slechts 13% van de populatie huismussen over. De populatie spreeuwen is in dezelfde periode teruggelopen naar ongeveer 14% van de oorspronkelijke populatie.
- De huismus lijkt vooral verdwenen te zijn uit het centrale deel van de stad. De soort doet het nog relatief goed in de buitenranden van de stad grenzend aan het buitengebied.
- De cijfers over 2007 geven aan dat de huismus in het buitengebied succesvoller is dan in het stedelijk gebied.

Op de overzichtskaart is te zien dat in TU Midden één broedgeval is geconstateerd aan de Rotterdamseweg, in Technopolis komen geen broedgevallen voor, zij het dat vlak ten zuiden van het gebied langs de Rotterdamseweg drie broedgevallen zijn waargenomen. Het ontbreken van broedgevallen in Technopolis lijkt in strijd te zijn met de algemene conclusie van Mostert en Vastenhouw, dat de huismus in het buitengebied succesvoller is dan in het stedelijk gebied. Oorzaken zijn lastig aan te geven, maar mogelijk is het ontbreken van voldoende nestgelegenheid één van de oorzaken. Daarom is het voorstel om aan het gebouw Kluyverweg 6 te kiezen voor het plaatsen van mussenkasten om middels monitoring te bepalen of de kolonisatie van het gebied door de huismus hierdoor bevorderd kan worden. Deze kolonisatie kan plaatsvinden vanuit de geconstateerde broedgevallen ten zuiden van Technopolis aan de Rotterdamseweg.

Fig. 1 Overzichtskaart voorkomen huismus. In Technopolis geen waarnemingen. Bron: Mostert, K. en B. Vastenhouw, *Huismussen in de regio Delft*, 2 oktober 2007, p 2.

¹ Mostert, K. en B. Vastenhouw, *Huismussen in de regio Delft*, 2 oktober 2007, p. 1

Mussen zijn koloniebroeders, vandaar dat mussenkasten meestal bestaan uit drie boven of naast elkaar geplaatste nesten. De mussenkasten zijn ook geschikt voor de andere kleine zangvogels zoals mezen. De nestkastjes zouden bij voorkeur al in de herfst moeten worden aangebracht, want mussen en mezen zoeken al heel vroeg in het jaar naar nestmogelijkheden en veel overwinterende kleine vogels brengen koude nachten in nestkastjes door.

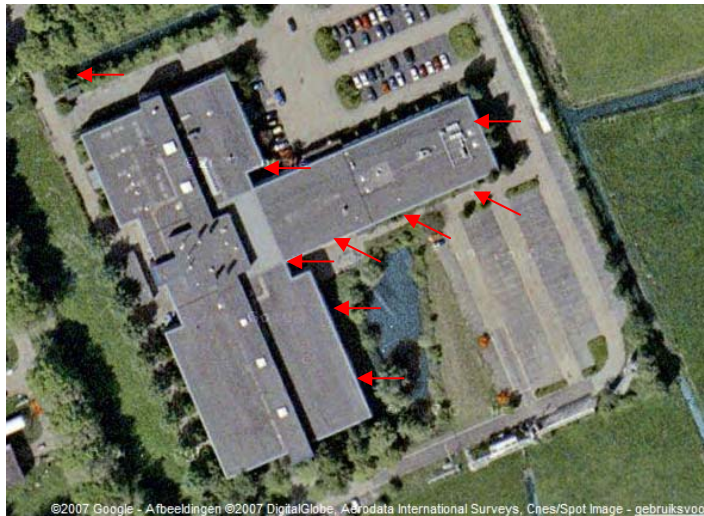

Fig. 2 Gebouw- en gebiedskaart Kluiverweg 6. Plaatsing mussenkasten. Bron: Google Maps 2007

Fig. 3 Mussenkast met drie ingangen. Bron: www.vivara.nl

Het is belangrijk ze zo op te hangen dat de ingang naar het oosten wijst, omdat mussen actief worden met het opkomen van de zon. Bovendien wordt de nestingang zo het beste beschermd tegen de heersende westenwind. Bij de rondgang om het gebouw zijn negen plaatsen gevonden die geschikt zijn voor het bevestigen van mussenkasten. In figuur 2 zijn deze plaatsen aangegeven. De twee plaatsen op de muur ten westen van de vijver kunnen pas gerealiseerd worden na de vernieuwing van de gevel. Bij de twee pijlen bij de inhammen van het gebouw hebben voorheen nestkasten gehangen. De pijl linksboven wijst naar een wat lager bijgebouw met een geschikte muur op het oosten. De kasten kunnen zo

worden opgehangen dat de in- en uitvliegende vogels goed waarneembaar zijn voor de medewerkers, waarmee de natuurbeleving wordt bevorderd. De kosten per kast met drie nesten bedragen circa € 30.

3.2 Gierzwaluwen

Uit tabel 1 'Waarnemingen territoriumvliegers 1990 – 2007' blijkt dat er sprake is van een afname van het aantal waarnemingen van gierzwaluwen in de TU-wijk. Ook hier zijn de oorzaken niet bekend. Mogelijk dat het ontbreken van voldoende nestgelegenheden een rol speelt. Figuur 4 laat een zwaluwkast zien die onder de gevelrand bevestigd moet worden. In figuur 5 zijn zeven plaatsen aangegeven waar een gierzwaluwkast onder de gevelrand bevestigd kan worden. De kosten per kast bedragen circa € 30.

Fig. 4 Zwaluwkast. Bron: www.vivara.nl

Tabel 1 Waarnemingen territoriumvliegers²

Territoriumvliegers	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07
Ecoduswijk				5	16													
Noord-West	20					14						20			16	10	12	4
Indische buurt	14	12		14	12	10	18	18	2	11	7	6				17		4
Oostblok	16	10	8	24		16	24	25	8	16	14	14	13	16	17		11	
Binnenstad noord	66	42	44	104	60	10	85	60	102	81	118	95		68	205	49	69	28
Binnenstad zuid	42	90	50	42	35	55	70	52	66	83	57	44	29	61	71	40	58	28
Wippolder	56	90	58	45	24	36			26	32	57	29	11	27	29	32	25	21
TU-wijk	29	25	20	27	3			6				0				7		
Industriewijk	2				4													
Westerkwartier	30	36	40	34	40	40	44	42	22	50	62	56	64	62	38	19		20
Poptahof	15	18		7									5					3
Voorhof	20			11									16			22		6
Tanthof oost	22		34	8	30			16				0			0	5	13	4
Buitenhof noord	16	12		30	27	0	7						0		9	8		
Buitenhof zuid	10	20	18	25	3	7		3	16	21	28	60		15	11	26	12	18
Tanthof west	18	7	15	7	23	30			20	32	22	28	34	46	32	55	52	28
Totaal Delft	376	362	287	383	277	218	248	222	262	326	365	352	172	295	428	290	252	164

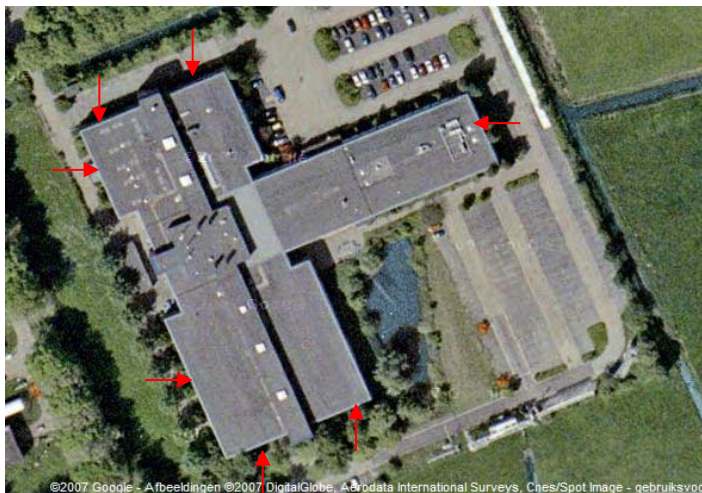

Fig. 5 Gebouw- en gebiedskaart Kluyverweg 6. Plaatsing gierzwaluwkasten. Bron: Google Maps 2007

Fig. 6 Torenvalkkast. Bron: www.vivara.nl

3.3 Torenvalk en ransuil

In de jaren negentig is de boomvalk en later de torenvalk vrijwel helemaal verdwenen als broedvogel in Delft.³ Ze bouwen hun nest op een plaats waar ze zicht hebben op een open ruimte waar ze kunnen speuren naar voedsel. In de zuidwesthoek van het terrein bevinden zich volwassen bomen waar de torenvalkkast (zie figuur 6) zodanig kan worden opgehangen dat aan deze voorwaarde kan worden voldaan. In figuur 7 is de locatie voor de kast aangegeven. De torenvalk jaagt overdag op muizen en kevers en

² Database KNNV afd. Regio Delft

³ Mostert, K. en B. Vastenhouw, 2007, p 4

het open terrein op en rond Technopolis is voor de torenvalk voldoende aantrekkelijk om zich hier te vestigen. Het verschil met de ransuil is dat deze vooral in de schemering en 's nachts actief is. De vogel jaagt dan bij voorkeur op grotendeels open terrein op prooidieren zoals muizen en kleine vogels. Overdag slaapt de ransuil in een boom, meestal dicht bij de stam. De ransuil staat op de rode lijst. Ook voor de ransuil geldt dat het terrein op en rond Technopolis aantrekkelijk genoeg zou moeten zijn om zich hier te kunnen vestigen. Ransuilen nestelen vaak in oude nesten. Bij het ontbreken daarvan wordt door een ransuilenmand te plaatsen de vogels een nestplaats aangeboden. De mand dient op vijf meter hoogte (of hoger) geplaatst te worden. Figuur 8 laat zo'n mand zien. In de zuidwesthoek van het terrein kan de mand in een van de bomen bevestigd worden tegen de stam aan (zie figuur 7). De kosten van een ransuilenmand zijn circa € 20 en van een torenvalkkast € 50.

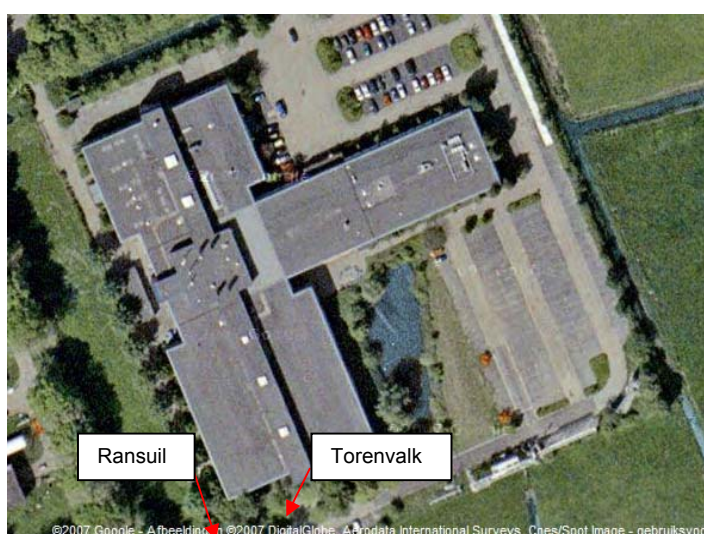

Fig. 7 Gebouw- en gebiedskaart Kluverweg 6. Plaatsing torenvalkkast en ransuilenmand. Bron: Google Maps 2007

Fig. 8 Ransuilenmand. Bron: www.vivara.nl